
DÜNYA, AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE SİGORTA SEKTÖRÜ

Cem ENGİN

Dr. Öğretim Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, İktisat Ana Bilim Dalı
cemenginn@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4812-6887

Burak KARAKUŞ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve
İdari Bilimler Fakültesi İktisat Ana Bilim Dalı
burak-karakus@hotmail.com
ORCID: 0000-0003-4521-5067

Öz

Geçmişten günümüze insanların, hayatlarının her alanını güvence altına alma gayretleri çeşitlenmiş ve zaman içerisinde gelişme göstermiştir. Günümüzün en dinamik sektörleri arasında yer alan sigorta sektörü, özellikle gelişmiş ülkelerde oldukça geniş bir pazar payına sahiptir. Gelişmekte olan ülkelerde ise kavramsal detaylar yeterince bilinir olmasa da hayatımızda önemli bir yeri olan sigorta, risklere karşı bir güvence oluşturmasının yanı sıra ülke ekonomileri için de bir fon kaynağı olmaktadır. Bu çalışmanın ilk hedefi; gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin pazar kapasiteleri ve prim üretimleri üzerinden sigorta sektörünün durumunu incelemektir. Ardından Türkiye'deki sigorta sektörü incelenerek dünya pazarındaki konumu ve sektörün güncel durumuna yer verilecektir. **Anahtar Kelime:** Sigorta Sektörü, Sigortacılığın Tarihiçesi, Türkiye'de Sigortacılık, Prim Üretimi.

INSURANCE SECTOR IN TURKEY, THE EUROPEAN UNION AND THE WORLD

Abstract

People's efforts to secure every aspect of their lives have been diversified from past to present and has developed over time. The insurance industry, which is among the most dynamic sectors today, has a very large market share, especially in developed countries. Although conceptual details are not well known in the developing countries, insurance, which has an important place in our lives, is a source of funds for economies as well as creating a guarantee against risks. The first goal of this study is to examine the status of the insurance industry through the market capacities and premium production of developed and developing countries. Then, the insurance sector in Turkey will be examined through the analysis of its place and current status in the world market.

Keywords: Insurance sector, The History of Insurance, Insurance in Turkey, Premium Production.

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

1.GİRİŞ

Sigorta sektöründe geçmişten günümüze çeşitli paradigma değişiklikleri söz konusu olsa da sigortanın temel işlevi, doğabilecek risklere karşı bir güvence aracı olmaktır. İnsanlar hangi çağda, hangi coğrafya da yaşarlarsa yaşasınlar kendilerini güvence altına alma isteğini hiçbir zaman yitirmemiş ve hatta sanayileşme ve küreselleşme gibi olgular bu isteği daha da artırmıştır. Sigorta, şahısların veya kurumların karşı karşıya kaldıkları risklerin sosyal transferi ile ekonomik büyümeyi, inovasyonu ve yeni girişimleri desteklerken, ekonomik hayatın devamlılığını ve yatırımları da korumaktadır.

Sigortacılık sektörü gelişime açık ve dinamik bir sektördür. Hayat döngüsünde oluşması muhtemel riskler dünya geliştikçe çeşitlenerek artmaktadır. Artan risklere yönelik olarak sigorta sektörü de farklı hizmetler sunmaktadır. Risklerin getireceği ekonomik kayıpların etkisini azaltmak ve bunların yaratacağı hasarı öngörebilmek için sektör sürekli bir gelişim içindedir.

Bu çalışmada yer alan veriler göstermektedir ki; gelişmiş ülkelerde sigorta bilincinin yüksek olması, sektörün finansal alanda daha öncü bir pozisyonda yer almasını sağlamıştır. Gelişmekte olan ülkeler ise potansiyeli yüksek dinamik bir pazar olarak görülmektedir (Akın ve Nalan, 2010:86). Gelişmekte olan ülkelerde sigorta yararlanıcıları tarafından kavramsal detayların yeterince bilinir olmaması ve sektöre gereken önemin verilmemesi, gelişmiş piyasalara kıyasla fon birikimini ve sigortacılık sektörünün gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Türk sigortacılık sektörü incelendiğinde; 2000'li yıllardan itibaren önemli gelişmeler kaydedildiği görülmektedir (Umut, 2019:223). Yabancı sermayeli şirketlerin Türk sigorta piyasasındaki paylarının artmasıyla birlikte sigorta hizmetlerine yönelik arz-talep artışıyla bir canlanma olmuş, bir diğer deyişle yabancı sermayeli şirketler, Türk sigorta sektörünün gelişimine katkı sağlamıştır (Yıldırım ve Çakar, 2015:3).

Bu çalışmada sigorta öncelikle kavramsal çerçevede incelenerek, sigortanın türlerine ve tarihsel gelişimine değinilecek ardından dünya, Avrupa ve Türkiye sigorta sektörleri toplam prim üretimi ve pazar payları açısından incelenerek değerlendirilmelerde bulunulacaktır.

2. SİGORTA KAVRAMI VE SİGORTA TÜRLERİ

Tarih boyunca insanlar gerek doğal gerekse de sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalmışlardır. Karşılaşılan veya karşılaşılmaması olası bu risklerden korunmak için kendilerini güvence altına almak istemişlerdir. Bu korunma ve güvende olma isteği ise sigorta kavramını ortaya çıkarmıştır. Kelime anlamı güvence olan sigortanın kavramsal tanımını; yaşam döngüsünde ortaya çıkması mutlak veya olası risklerin neden olabileceği kaybın ekonomik etkisini azaltmak amacıyla hazırlanan ve tarafları sigortalı ile sigortalayan olan sözleşme biçimi olarak ifade etmek mümkündür (Uygun, 2018:10).

Vaughan'a göre sigorta; "Kişilerin yaşamlarının herhangi bir anında karşılaşılabilecekleri maddi manevi zarara neden olan olaylardan kendilerini korumak için önceden önlem alma ihtiyacından ortaya çıkmaktadır" (Vaughan, 1995:16)

Özüdoğru ise sigorta kavramını tanımlarken şu ifadeleri kullanmıştır; “Sigorta, daha önceden varlığı bilinmeyen, fakat ortaya çıkma olasılığı bulunan tehlikelere karşı varlıkları ve kişileri, belli bir prim karşılığında güvence altına alan bir sistemdir” (Özüdoğru, 2017:2)

İngiliz Sigortalar Birliği Sigorta’yı; Sizi ve/veya mülkünüzü kayıp, hasar veya hırsızlık riskine (sel, hırsızlık veya kaza gibi) karşı korumak için sigorta şirketleri tarafından satılan bir finansal ürün” olarak tanımlamıştır (ABI, 22.05.2020 www.aib.org.uk).

Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği’nin (TSB), yapmış olduğu tanıma göre ise sigorta; “aynı türden tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin, belirli bir miktar para ödemesi yoluyla toplanan tutarın, sadece o tehlikenin gerçekleşmesi sonucu fiilen zarara uğrayanların zararını karşılamada kullanıldığı, bir risk transfer sistemidir. Bu uygulama sayesinde kişiler, karşı karşıya buldukları tehlikelerin neden olabileceği, parayla ölçülebilen zararlarını, nispeten küçük miktarlarda ödemiş oldukları primler yoluyla paylaşmaktadırlar” (TSB, 18.05.2020 tsb.org.tr).

Bir başka tanıma göre ise sigorta; kişi ile bir sigorta sağlayıcısı arasında, belirli kayıpları telafi etmek üzere, belirli politikalar dahilinde hazırlanmış olan sözleşmedir (Government of Canada, 22.05.2020 www.canada.ca).

İnsanlar, risk ve belirsizliklerle dolu bir dünyada yaşamakta olup refahlarını artırmak ve kendilerini güvende hissetmek için riskleri azaltmaya çalışmaktadır. Buna göre, insanlık tarihi risklerin azaltılmasına yönelik çabaların tarihi olarak da görülebilir. Sigorta, riskleri azaltma ve risklerin neden olabileceği zararları en aza indirme ya da tamamen giderme arayışı içinde doğmuş ve gelişmiştir.

Gelişen ve değişen dünya da insan ihtiyaçları çeşitlenirken kamusal politikalar da değişmektedir. Bu durum hizmetlerinde çeşitlenmesine yol açmaktadır. En bilinen ve geniş sınıflandırma; sigorta hizmeti veren kurumun kamu ya da özel teşebbüs işletmesi olmasına dayalıdır. Bu ayırım temel alındığında iki farklı sigorta türünün ortaya çıktığı görülmektedir: sosyal sigortalar ve özel sigortalar. Bir diğer temel sınıflandırma yöntemi ise dünyada ve Türkiye’de genel kabul gören ve hayat sigortaları ile hayat dışı sigortalar olarak ayırma tabi tutulan özel sigortalar başlığı adı altında yapılmaktadır.

Hayat dışı sigortalar; maddi hasarların yanı sıra ekonomik kayıp ve zararların etkilerini gidermeyi amaç edinirken kapsamına aldığı risklerin ölçülebilir nitelik taşıması gerekmektedir. Bu doğrultuda ölçülebilir risk özelliği gösteren sorumluluk sigortaları ile birlikte tarım, nakliyat, kaza, yangın gibi birçok sigorta dalı hayat dışı sigorta kapsamında yer almaktadır.

Hayat sigortalarının konusu ise bireylerin kendileridir. Sigortalıya yaşlandığında sıkıntı yaşamadan hayatını sürdürme olanağı sağlar. Sigortalının ölümü durumunda ise bakmakla yükümlü bulunduğu yakınlarına aynı olanağı sunmaya devam eden sigorta türüdür.

3. SİGORTACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Batı ülkelerinde sigorta sektörünün daha gelişmiş ve kurumsal yapıya sahip olması, sigortacılık sektörünün ilk olarak Batı'da görüldüğü kanısını ortaya çıkarmaktadır. Fakat insanlık hangi coğrafyada var olursa olsun güvende olma ihtiyacı duymuştur. Bunun nedeni ise insan yaşamını etkileyen doğal veya sosyal risklerin bir yerde değil her yerde mevcut olmasıdır.

3.1. Dünya

Dünyada ilk sigortacılık uygulamalarının oldukça eski bir geçmişi vardır. İlk olarak Mısır ve Antik Çin'de görülen sigortacılık, güdüler ve arayış olarak temelde aynı olsa da ilkel ve zayıftır. Çinli tüccarlar M.Ö 3000'li yıllarda risk azaltma yolu olarak mallarını tek gemiye yüklemek yerine birden fazla gemiye yükleyerek nakletmişlerdir (Kahya, 2010: 29). M.Ö 2000'li yıllarda Babil Kralı Hammurabi tüccarların zararlarının telafi edilmesi için Darmatha sözleşmesini nakliyeciler arasında yürürlüğe koymuştur. Kahya (2010: 30) "Romalılar Pön Savaşları boyunca deniz taşımacılığının uğradığı zararları karşılamak maksadıyla sigorta fonları oluşturmuşlardır".

Tarihi çok eski uygarlıklara dayanan sigortacılığının bugünkü anlamına daha yakın zamanlarda kavuştuğuna şüphe yoktur. 1250'li yılından itibaren modern sigortacılığı izlemek mümkündür. İlk prim esaslı sigortacılık Kuzey İtalya'da Venedik, Cenova ve Floransa şehirlerinde görülmüştür. 1250'lili yıllarda Venedikliler deniz yoluyla nakliye edilen mallarının yağmalanması ve bozulmasına karşı sigortalama yoluna başvurmuştur (Taş, 2015:133). Bilinen ilk sigorta sözleşmesinin ise Santa Clara isimli gemideki yüklerin Cenova Limanı ile Mayorka arasındaki transfer güvenliği için yapıldığı bilinmektedir (Orhaner, 2013: 51). İlk sigorta şirketi Cenova'da kurulmuş olup, 1435'te ise ilk sigortacılık kanunu Barselona Kararnamesi olarak çıkarılmıştır. Yeni keşfedilen deniz yolları ile ticaret; alan, tür ve hacim olarak genişlerken, sigortacılığında ilerlemesini tetiklemiştir. Sigortacılık iki ana dal halinde kara ve deniz sigortacılığı olarak büyümüştür.

16. ve 17. yüzyıllarda dünyada sigortacılık tarihinde yaşanan gelişmeleri şu şekilde sıralanabilir: Paris'te ilk anonim sigorta şirketi kurulmuştur, İngiltere'nin ilk sigorta kanunu çıkarıldı yine İngiltere'de mal ve eşya sigortası, Fransa'da yangın sigortası, İtalya'da ilk hayat sigortası çıkarılmıştır (WSR Insurance, www.wsinsurance.com, 17.05.2020). Eşit Hayat Güvencesi Derneği, dünyanın en eski karşılıklı hayat sigortası kuruluşu İngiltere'de kurulmuştur, Londra'nın Lloyd'u ilk tek tip deniz politikasını uygulamaya koydu, Amerika Birleşik Devletleri'nde ilk hisse senedi sigorta şirketi olan Kuzey Amerika Sigorta Şirketi kuruldu, New York, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk genel sigorta yasasını kabul etti (Insurance Information Institute, 17.05.2020, www.iii.org).

Otomobilin icadı sigortacılık sektöründe yeni ve oldukça geniş bir alan oluşturmuştur. Otomobil sigortaları 1880'li yıllarda başlamış olup önce yavaş başlayan bu sigortacılık dalı, otomobillerin atlı arabaların yerini almasıyla 20. Yüzyılın başlarında hızla gelişmiştir. Hem konutlar hem de işyerleri için ise sigorta, İngiltere'de 1900'lü yıllarda yaygınlaşmıştır. Böylece sigorta türlerinin çoğaldığı ve hayatın tüm alanlarına yayıldığı görülmektedir (Orhaner, 2013: 52).

3.2. Avrupa Birliği

İkinci dünya savaşı sonrasında Avrupa her alanda büyük yıkıma uğramıştır. Bu yıkımdan çıkış yolu aranmış ve Avrupa'da barışın yeniden sağlanması, Avrupa ülkelerinin ortak hedefler etrafında bir araya gelerek refahın artırılması hedeflenmiştir. Hem barışın sağlanması hem de Avrupa ülkeleri arasında ekonomik bir iş birliğinin kurulması amacıyla hareket edilerek bir siyasal birliğin temellerinin atılması hedeflenmektedir. Bu hareketle Almanya, Belçika, Fransa, Hollanda, İtalya ve Lüksemburg 1951 yılında Avrupa Kömür ve Çelik topluluğunu kurmuştur (ab.gov.tr 20.08.2020). Topluluğun başlangıcı bu kapsamda olsa da zamanla genişlemiş ve yeni üyelerin dahil olmasıyla güçlenmiştir. 2020 tarihi itibarıyla topluluğa dahil üye ülke sayısı 27'dir.

Birliğin sahip olduğu ulusal çeşitlilik ve kültürel yapının getirdiği dinamizmi, birlik kendi doğrultusunda güce çevirmiştir. Ortak deneyimler sonucunda oluşmuş olan idealler ve ilkeler, toplumsal barışın sağlanması, insan haklarının üstünlüğü, pazar ekonomisi ve girişim özgürlüğü gibi yepyeni bir bütünleşme oluşturulmuştur.

Avrupa Birliği'nin sigorta alanında uygulamakta bulunduğu sistem "Tek Sigorta Piyasası"dır. Avrupa Birliği pazar ekonomisinde olduğu gibi finansal hizmetler alanında yer alan sigortacılık sektöründe de tek ortak pazar oluşturmuştur. Bu oluşumun başlangıcı 1961, tam manasıyla gelişimi ise 1994 yılına tekabül etmiştir. Aradan geçen sürenin uzunluğu, üye ülkelerin birbirlerinden oldukça uzak sigorta anlayışlarından kaynaklanmış, yakınsamanın gerçekleşmesi 40 yıla yakın sürmüştür (tsb.org.tr 12.08.2020).

3.3. Türkiye

Türkiye'de sigortacılığı anlamak için o dönemde etkin olan faktörleri irdelemek gerekir. Bu süreci Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet sonrası şeklinde ayırarak incelemek daha faydalı olacaktır.

3.3.1. Cumhuriyet Öncesi Dönem

Cumhuriyet öncesi süreçte sigorta benzeri uygulamalar görülmektedir. Selçuklu Devleti'nde yağmaya uğrayan kervanların zararlarını devlet karşılamış ve bunun finansmanı devlet hazinesinden savaş ganimetleri ile karşılanmıştır. Batı'da bulunan birçok kurum ve uygulamalar Osmanlı Devleti'ne yansımıştır. Osmanlı Devleti'nde küçük, yardımlaşma sandıkları ve mahalli dayanışma artış gösteren ihtiyaçlara cevap veremez duruma gelmiştir. Osmanlı Devleti'nde mevcut olan Ahilik teşkilatı dayanışma ve yardımlaşmada önemli rol oynamış olup devleti her yönüyle desteklemiş ve devletin yanında olmuştur. Ahilik teşkilatında birlik duygusu çok ileriye götürülmüştür. Teşkilatta olanların kazancının, geçiminden arda kalanını fakirlere ve işsizlere yardım için harcamaları bir ahlak kuralı olarak görülmüştür (Öztürk, 2017: 7). Fakat artış gösteren maliyetler devletin ihtiyaçlara cevap verme oranlarında düşüşe yol açmıştır. Yabancı yatırımcıların, işletmelerin ve yabancı sermayenin Osmanlı Devleti'ne gelmesi ticaretin hareketlenmesi sigortacılık faaliyetlerinin başlamasına ve gelişmesine yol açmıştır (Kahya, 2010: 55). Osmanlı Devleti'nin giderek artan dış borçlarının ödenmesi durumu da sigortacılığı ilgilendirmiş ve etkilemiştir (Kahya, 2010: 57).

Almanlar, İngilizler, İtalyanlar ve Fransızlar zamanla Osmanlı Devleti'nde sigorta faaliyetlerine başlamışlardır. Yaptıkları sigorta faaliyetlerinin yanında yaşam tarzı, giyim ve tüketim alışkanlıklarını da ülkeye taşımışlardır. İstanbul Beyoğlu'nda tiyatrolar, lüks eşyalar satan mağazalar ve batı tarzında eğitim veren kurumların yayılması bu yaşam tarzına teşvik etmiştir. Bu gelişmeler sigortacılık sektörünün genişlemesine ve yayılmasına temel oluştururken yaşanan bazı olaylar ise sürecin hızlanmasına ve sigortanın teşvikine yol açmıştır. 1870 yılında Beyoğlu'nda çıkan yangında 3000'e yakın konut, 500'e yakın büyük yapı, harap olan işyerleri ve hayatını kaybeden insanların olması sigortanın gerekliliğini ve önemini gözler önüne sermiştir (Baştürk ve Çakmak, 2017:71). Osmanlı Devleti'nde sigortacılığın başlangıcı, şirketlerinin faaliyete geçişi ve sigortanın özel bir sözleşme olarak kabul edilmesi, Fransız ihtilali sonrası 3 Kasım 1839'da Tanzimat-ı Hayriye'nin açtığı yenilik hareketi sonrası doğmuş, yangından sonra ise sigortalamaya ilgi artmıştır (Özüdoğru, 2017: 11).

1890 yılında sigortacılık alanında faaliyet gösteren 15 yabancı şirket olduğu kaydedilmiş olup ilk sigorta şirketi Ünyon Sigorta 1891 yılında kurulmuştur (Yazıcı, 2006). Cumhuriyet öncesi süreçte kurulan tüm şirketlerin isimleri Türk olmasına rağmen sermayelerinin yabancı olduğu kaydedilmiştir. Sonrasında yapılan kanun düzenlemelerinin, yabancı şirketleri Türk şirketleri ile ortaklık kurma ve iş birliği yapmaya teşvik ettiği görülmektedir (Özüdoğru, 2017: 41). Dönemin dini nedenlerinden kaynaklı sigorta işlemine karşı durulması ve caiz sayılmamasından ötürü yabancı sigorta şirketi Şeyhülislam'dan fetva alarak sigortanın dini açıdan sorun teşkil etmemesini sağlamış ve Anadolu'da sigortacılık faaliyetlerini yabancı sigorta şirketleri yürütmüştür (Gençosmanoğlu, 2003: 101).

3.3.2. Cumhuriyet Sonrası Dönem

Cumhuriyetin ilanından sonra Türk menşeli Sigorta şirketleri kurulmaya başlamıştır. Aynı dönemde sigorta şirketlerinin faaliyetlerini düzenli şekilde yürütebilmesi ve reasürans faaliyetlerinin sistemli biçimde gerçekleşmesi için kanun düzenlemeleri üzerine çalışılmıştır. 1924 yılında çıkarılan kanun ile sigorta şirketleri arasında yapılan yazışmalara Türkçe olma zorunluluğu getirilmiş ve sigorta poliçelerinin İngilizce ve Fransızca düzenlenmesi uygulaması kaldırılmıştır. Bu durum sigorta sektörünün ulaşabileceği toplumsal tabanı genişletmeye yardımcı olmuştur. Cumhuriyet sonrası Sigorta Kulübü kurulmuş bu kuruluş zaman içerisinde Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSB)'ye dönüşmüştür. 1929 yılında Dünya'da ilk kez unvanında sigorta kavramından ayrılarak yalnızca reasürans kavramını kullanan Milli Reasürans kurumu faaliyetine başlamıştır. Faaliyete başlamasıyla Türkiye'de yerli ve yabancı sigorta şirketlerine topladıkları primin yarısını Milli Reasürans'a devretme zorunluluğu getirilmiştir.

Giderek gelişen ve ilerleme kaydeden sigortacılık 1932 yılında 40'a yaklaşan şirket sayısına ulaşmış ve 1939 yılında Ticaret Bakanlığı'na bağlanmıştır. Fakat bu şirketler içerisinde özel sermaye ile kurulmuş şirket mevcut değildir. 1942 yılında özel sermayeli ilk sigorta şirketi olan Doğan Sigorta kurulmuştur. Tek partili yönetimden 1950 yılında çok partili yönetime geçilmiş bu durum sonucunda özel sigorta şirketlerinin açılması kolaylaşmıştır. Sigorta şirketlerinin denetimine dair 1959'da yeni bir kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanun 7397 Sayılı Sigorta Şirketlerinin Murakabesi Hakkında Kanun olup bu kanunla 1927 tarihli

denetime ilişkin kanun yürürlükten kalkarken 1950'den sonra ekonomide oluşan hızlı ve kapsamlı açılım sigorta sektöründe de boy göstermiştir.

Yürürlüğe giren 1961 Anayasasından sonra planlı kalkınma dönemine girilmiş 2000 yılına kadar beş yıllık planlar ile ekonomiyi biçimlendirmek hedeflenmiştir. Bu süreçte yenilikler daha çok yönetmelikler düzeyinde boy göstermiş olup bu yönetmelikler: 1965 tarihli "Sigorta Eksperleri Yönetmeliği", 1973 tarihli "Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Motorlu Taşıtlar Bürosu Yönetmeliği" olarak görülmüştür. 1982 Anayasası'ndan sonra da sigorta sektöründe gelişme adımları mevzuat alanında atılmaya devam etmiştir. 3379 Sayılı "Sigorta Murakabe Kanunu" 1987 yılında çıkarılmıştır. Sigorta şirketleri 1987 yılında Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na bağlanmıştır.

2000'li yıllara gelindiğinde sigorta sektöründe gelişmeler devam etmiştir. 1999'da gerçekleşen Marmara depremi doğal afetlerin oluşturacağı tahribata karşı bir güvence olmasının gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Bunun üzerine 2000 yılında deprem sigortası zorunlu hale getirilirken bunun yanı sıra Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK) kurulmuştur.

Yine 2000'li yıllarda kurumsallaşma ve mevzuat alanında sigorta sektörü için yeni adımlar atıldığı görülmektedir. Şili ve ABD'de başlatılmış olan Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) Türkiye'de de gündeme getirilmiştir. 7 Nisan 2001 yılında bu sistemle ilgili "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu" çıkarılmıştır. 5684 sayılı "Sigortacılık Kanunu" 3 Haziran 2007'de çıkarılırken, bunun sonucunda 1959 tarihinde çıkarılan 7397 sayılı "Sigortacılık Murakabe Kanunu" yürürlükten kaldırmıştır. Sigorta Bilgi Merkezi, Sigortacılık Eğitim Merkezi, Güvence Hesabı ve Sigorta Tahkim Komisyonu ise 2008 yılında faaliyete başlamıştır (Kaya ve Kahya, 2017: 44). İlerleyen süreçte sigortacılık mevzuatının yönetmelikler alanında kapsamlı çalışmalar ve gelişmeler sağlanmıştır. Sigortacılık endüstrisiyle ilgili 39 yeni yönetmeliğin 14 Temmuz 2007 ile 15 Mayıs 2019 tarihleri arasında çıkarıldığı görülmektedir (Güvel ve Öndaş Güvel, 2017: 306- 309).

4. DÜNYA, AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE'DE SİGORTA SEKTÖRÜNÜN GÜNCEL DURUMU VE TEMEL GÖSTERGELERİ

4.1. Dünya

Dünyanın en büyük reasürans şirketlerinden biri olan Swiss Re belirli aralıklarla Dünya Sigorta Raporu'nu yayınlamaktadır. Son olarak 2020'de yayınladığı Dünya Sigorta Raporu'na (World Insurance in 2020) göre, "Dünya prim üretimi reel olarak 2019 yılında bir önceki yıla göre %3 oranında istikrarlı bir büyüme sağlanmıştır. Toplam 6,2 trilyon ABD doları olan prim üretiminin 2,9 trilyon ABD doları hayat, 3,3 trilyon ABD doları ise hayat dışı branşlarda gerçekleşmiştir. 2019 yılı prim üretimi hayat branşında reel olarak %2,2 oranında büyüme gerçekleşirken, hayat dışı branşında ise %2,7 oranında gerçekleşmiştir" (Swiss Re, 2020:33).

Yine Swiss Re'nin yayınlamış olduğu 2020 Dünya Sigorta Raporu'na göre, dünyada 2019 yılında toplam 6,2 trilyon ABD doları prim üretimi gerçekleştirmiştir. Bu üretimin 2,5 trilyon ABD doları Amerika'da, 1,7 trilyon ABD doları Avrupa'da, 1,7 trilyon ABD doları Asya'da, 47 milyon ABD doları Afrika'da, 157 milyon ABD doları ise Okyanusya ülkelerinde gerçekleşmiştir (Swiss Re, 2020).

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

Tablo 1: Dünya Toplam Prim Üretimi ve Pazar Payı

	2018 Toplam Prim Üretimi (Milyon dolar)	2018 Dünya Pazar Payı (%)	2019 Toplam Prim Üretimi (Milyon dolar)	2019 Dünya Pazar Payı (%)
Tüm Dünya	6,149,020	100	6,292,600	100
Gelişmiş Ülkeler	5,227,763	78,68	5,288,071	84,04
Gelişmekte Olan Ülkeler	921,257	21,32	1,004,529	15,96

Kaynak: Swiss Re, 2020:28, Swiss Re, 2019: 37, Swiss Re, 2018: 39, 23.08.2020, swissre.com

Dünya toplam prim üretimini ve pazar payını gösteren Tablo 5 incelendiğinde; 2018 yılında gelişmiş piyasalar %78,68 pazar hacmine sahipken, 2019 yılında gelişmiş piyasaların pazar hacmi %5,36 oranında artarak %84,04 oranında gerçekleşmiştir. Gelişmekte olan piyasalar ise bir önceki yıla oranla %5,36 oranında daralmıştır. Gelişmekte olan piyasaların prim üretimleri artış gösterse de pazar payları aynı yönde hareket etmemiştir.

Tablo 2: Avrupa Ülkeleri Toplam Prim Üretimi& Pazar Payı

Ülkeler	2019 Toplam Prim Üretimi (Milyon dolar)	2018 Toplam Prim Üretimi (Milyon dolar)	2017 Toplam Prim Üretimi (Milyon dolar)	2019 Dünya Pazar Payı (%)
Birleşik Krallık	336,24	380,85	319,992	5,82
Fransa	262,28	266,27	244,362	4,17
Almanya	243,852	244,75	227,174	3,88
İtalya	167,83	170,273	159,271	2,67
Hollanda	83,657	86,474	79,869	1,33
İspanya	71,002	75,274	70,486	1,13
İrlanda	73,347	72,478	68,812	1,17
İsviçre	58,953	59,164	58,173	0,94
Belçika	36,407	36,854	33,716	0,58
İsveç	38,385	39,116	36,621	0,61
Danimarka	37,14	37,192	33,871	0,59
Lüksemburg	45,467	33,17	30,149	0,72
Finlandiya	27,324	27,643	25,575	0,43
Rusya	22,856	23,591	21,898	0,36
Norveç	20,834	21,284	19,756	0,33
Avusturya	19,71	21,284	19,317	0,31
Polonya	15,869	16,572	15,97	0,25
Portekiz	13,957	15,527	13,243	0,22
Türkiye	10,933	10,452	12,054	0,17
Çek	7,215	7,144	6,356	0,11

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

Cumhuriyeti				
Diğer Ülkeler	12,091	12,114	4,582	0,19
Toplam	1,796,772	1,816,350	1,479,197	28,55

Kaynak: Swiss Re, 2020:28 Swiss Re,2019:37, Swiss Re,2018:39, 23.08.2020, swissre.com

2019 Dünya Sigorta Raporu'ndaki verilere göre Avrupa ülkelerinin toplam prim üretimi 2019 yılında 1,796,772 ABD doları olarak gerçekleşmiş olup pazardan %28,55 pay almışlardır. Avrupa sigorta endüstrisinin, Dünya sigorta pazarındaki payı %28,55 oranla dünyanın en büyük ikinci piyasası olmuştur. Dünyada en büyük pazar payına sahip olan ülke ise 2019 verilerine göre %39,10 pazar payı ile Amerika'dır. İkinci sırada ise ülke olarak %9,81 pazar payına sahip olan Çin bulunurken, üçüncü sırada %7,30 payıyla Japonya yer almaktadır (Swiss Re,2020: 28). 2017 Dünya Sigorta Raporu'na göre Türkiye 12,054 ABD doları prim üretimi ve %0,25 pazar payıyla 39.sırada yer almaktadır (Swiss Re, 2018: 39). 2018 yılında 10,452 ABD doları prim üretimi ile %0,20 pazar payıyla 41.sırada yer alırken 2019 yılında 10,933 ABD doları prim üretimi ve %17 oranında pazar payıyla 39.sırada yer almaktadır (Swiss Re, 2020:28).

Tablo 3: Dünya Kişi Başına Düşen Prim Üretimi

	2019 Kişi Başı Prim Üretim (ABD dolar)
Kuzey Amerika	7090
Karayipler ve Latin Amerika	244
Asya ve Pasifik	3820
Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA)	3332
Türkiye	131
Dünya	818

Kaynak: Swiss Re, 2019: 42, 23.05.2020, swissre.com

2019 Dünya Sigorta Raporu'ndaki verilere göre, "2019 yılında kişi başına düşen prim üretimi dünya ortalaması 818 dolardır. Türkiye'de ise kişi başına düşen prim üretimi 131 dolardır. Bu duruma göre, Türkiye'de sigortalılık oranı düşük ve sigorta pazarının büyümeye açık olduğu söylenebilir." (Swiss Re, 2020:27).

Sigortacılık sektörünün gelişmesinde önemli etkiye sahip olan faktör enflasyondur. Tüm sektörlerde olduğu gibi enflasyon sigorta sektörünü de olumsuz etkilemektedir. 2018 yılı Dünya Sigorta Raporu'nda enflasyonun sigorta sektörü üzerinde olumsuz etki yarattığına ve global riskler arasında yer verdiği görülmektedir (Swiss Re, 2019: 7). 2020'de yayınlanan 2019 yılı makroekonomik göstergelerde (Macroeconomic indicators in 2019) Türkiye 2018 yılı enflasyon oranı %16,3 iken 2019 yılı için %15,2 enflasyon oranı gösterilmiştir. 2019 yılı %1,1 oranında enflasyonun düştüğü görülürken, pazar payında ise gerileme mevcuttur.

4.2. Avrupa Birliği

Sigortacılığı tarihsel seyrinde de görüldüğü gibi bugüne benzer ilk sigorta uygulamaları temelini Avrupa bölgesinde yer alan ülkelere almaktadır. Bu tarihsel gelişim günümüzde de devam etmiştir. 2019 verilerine göre dünyanın en

büyük 10 sigorta şirketinden 3'ü Avrupa merkezlidir. Bu sigorta firmalarının ABD ve Çin gibi çok daha yoğun nüfuslu ve dolayısıyla çok daha yoğun kapasiteye sahip sigorta şirketleri ile aynı listede yer almasını sağlayan temel etken uzun yıllar içerisinde oluşturdukları ortak sigorta pazarı olarak da yorumlanabilir.

EIOPA (European Insurance and Occupational Pension Authority), Avrupa Birliği tarafından kurulmuş olan resmi bir danışma organıdır (www.eiopa.europa.eu 27.08.2020). Bu kurumun temel amacı; birliğe üye ülkelerin sigorta ve emeklilik piyasalarında finansal istikrar ve güveni artırmaktır. Bu amaçla 2002 yılında oluşturulan "Insurance Mediation Directive" ve 2016 yılında güncellenen "The Insurance Distribution Directive" isimli ortak uygulama direktifleri söz konusudur (European Commission, 2016:1). Direktif Sigorta Dağıtım Direktifi olarak Türkçeleştirilebilir. Direktifin temel amacı; sigorta sözleşmelerinin hazırlanması, satılması, imzalanması ve poliçede yer alan rizikonun gerçekleşmesi halinde tazminat ödemeleri de dahil olmak üzere neredeyse tüm sigortacılık adımlarının düzenlenmesidir (European Commission, 2016: 2).

Direktifler tek ortak sigorta pazarının belirli çerçevelerde ortak şekilde ilerlemesini hedeflemektedir. Sigorta arz edenler direktifler doğrultusunda yönlendirilmektedirler. Örneğin; Sigorta talep eden kişinin poliçeler hakkında bilgilendirilmesi, The Insurance Product Information Document (Sigorta Ürünü Bilgi Belgesi) sunulması, üretilen sigorta ürününün hangi pazar için uygun olduğu hakkında bilgi verilmesi ve imza sürecine kadar olan direktifler belirtilmiştir (www.europa.eu , 27.08.2020).

Avrupa Birliği prim üretim miktarlarının araştırılma sürecinde katılım sağlayan şirket sayısı 2016 yılında 335 sigorta şirketi, 2017 yılında 367 sigorta şirketi, 2018 yılında 345 sigorta şirketi katılım sağlamıştır. Tablo 4 incelendiğinde; Hayat-dışı sigorta branşında prim üretim oranı her yıl artış gösterirken, hayat branşında 2017 yılı rakamları incelendiğinde 2018 yılına göre prim üretiminde düşüş söz konusudur.

Tablo 4: Avrupa Birliği Prim Üretimi

Prim Üretimi	2016 (Milyon Euro)	2017(Milyon Euro)	2018 (Milyon Euro)
Hayat-Dışı	415,761	437,063	444,157
Hayat	.*	715,179	692,737

Kaynak: EIOPA, 31.08.2020, eiopa.europa.eu

*Verilerin alındığı istatistik raporlarında 2016 yılı hayat sigortası prim üretim oranları mevcut değildir.

4.3. Türkiye

Türkiye'de sigorta uygulamalarının yaklaşık olarak 135 yıllık bir geçmişinin olduğunu görülmektedir. Türkiye'de sigorta sektörünün durumunun anlaşılması için bu sektörün ekonomi içindeki pozisyonu, büyüklüğü, devletin sektöre karşı tutumu ve sektöre olan güvenine bakılmalıdır. Diğer bir taraftan ise bu sektör her sektör gibi toplumun genel kültürünün de etkisi altında kalmaktadır. Bundan ötürü sigorta sektörünün durumunu anlayabilmek için bulunduğu kültürü de incelemek gerekir.

Türkiye’de daha çok hâkim olan kültür, hayatın rizikolarına karşı sigorta gibi araçlarla önlem almak yerine kadercilik yönünde yaratıcıya havale ederek olurlarına bırakmaya teşvik etmektedir. Cumhuriyet öncesi dönemde, Osmanlı Devleti tarafından hayat sigortasının dini fetvayla yasaklandığı görülmektedir (Orhaner, 2013:353). Günümüzde ise özellikle son yıllarda gelişen tekaful ve bunun kültürü doğrultusunda hareket eden kesim sigortacılığa sıcak bakmaya başlamıştır. Yanı sıra gelişen Katılım bankacılığına benzer bir sigortacılık sektörünün de geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Genel olarak bakılacak olur ise Türkiye’de sigorta sektörünün gelişme aşamasında olduğu söylenebilir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı’nın 2019 tarihli Piyasa Analiz Raporuna göre sektörde 31.12.2019 tarihi itibarıyla faaliyet gösteren 60’ı sigorta ve emeklilik, 3’ü reasürans olmak üzere toplam 63 şirket bulunmaktadır. Sigorta ve emeklilik şirketlerinden 38’i hayat dışı, 4’ü hayat, 18’i hayat ve emeklilik branşında faaliyettedir.

Tablo 5: Sektördeki Şirket Sayısı

	31.12.2018	31.12.2019
Hayat Dışı	38	38
Hayat	4	4
Hayat/Emeklilik	18	18
Reasürans	2	3
Toplam	62	63

Kaynak: HMB, 20.05.2020 ,hmb.gov.tr.

Tabloda belirtilen şirketlerin faaliyet dağılımlarına ek olarak belirtmek gerekir ki yabancı sermayenin doğrudan veya dolaylı payının %50’den fazla olduğu şirketlerin yabancı olarak anıldığı bir yaklaşımla, şirketler sermaye yapılarına göre ayrıldığında, sektörde 25’i yerli, 38’i yabancı şirket bulunmaktadır. Sigortacılık Genel Müdürlüğü verilerine göre toplam sermayenin 2019 yılı itibarıyla %66,5’i yabancılara aitken, toplam primin %53’ü yabancılar tarafından üretilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı raporlarına göre prim üretimi baz alınarak şirketler sıralandığında; %10,0 pay ile Allianz Sigorta A.Ş., %9,5 pay ile Anadolu Anonim Türk Sigorta Şirketi, %6,5 pay ile de Aksigorta A.Ş.’nin ilk üç sırayı paylaştığı görülmektedir.

Sigortacılık sektöründe Türkiye’de 2018 sonu itibarıyla istihdam edilen kişi sayısı 20 bini aşarken diğer yandan sigortacılık faaliyetlerine aracılık eden acenteler, bilirkişiler ve benzer iş ve meslek grubunda çalışanlar düşünüldüğünde sektörün 200 bine yakın kişiye istihdam sağladığı görülür (KPMG, 2020).

Türkiye Sigorta Birliği tarafından yayınlanan 2019 yıl sonu verilerine göre, Türkiye sigortacılık sektörü önceki yıla göre %27 oranında bir artışla 69,2 milyar TL prim üretmiştir. Toplam prim üretiminin %84’lük kısmı hayat dışı dalda, %16’sı ise hayat dalından kaynaklanmaktadır. 2019 yılının ikinci diliminde gerçekleşen faiz oranlarındaki indirimler özellikle tüketici ve konut kredileri üzerinde etki etmiş olup, Hayat sigortalarında %64 oranında büyüme gerçekleştirmiştir. Bu branşın toplam prim üretimindeki payı, bir önceki yıl %13 seviyelerinden %16 seviyelerine yükselmiştir (Milli Reasürans, 2019).

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

Tablo 6: Türkiye Toplam Prim Üretimi

Ay	2015 Toplam Prim Üretimi (Milyar TL)	2016 Toplam Prim Üretimi (Milyar TL)	2017 Toplam Prim Üretimi (Milyar TL)	2018 Toplam Prim Üretimi (Milyar TL)	2019 Toplam Prim Üretimi (Milyar TL)
Ocak	3,059,930	3,876,533	4,667,418	5,439,900	6,141,944
Şubat	5,352,778	7,147,224	8,413,640	9,773,757	11,432,073
Mart	7,912,653	10,732,103	12,417,171	14,598,999	17,496,487
Nisan	10,418,971	14,027,679	16,078,027	19,068,951	23,028,184
Mayıs	12,780,077	17,373,271	19,707,333	23,725,468	28,575,329
Haziran	15,238,763	20,659,699	23,135,748	27,876,566	33,235,976
Temmuz	17,560,135	23,444,268	26,375,372	31,967,217	38,929,605
Ağustos	19,795,409	26,316,330	29,716,792	35,747,379	43,045,874
Eylül	22,055,229	29,134,440	33,433,965	39,504,173	48,396,646
Ekim	24,530,264	32,380,627	37,224,442	43,855,596	54,418,423
Kasım	27,123,157	35,736,167	41,134,710	48,261,550	60,536,404
Aralık	31,025,987	40,486,796	46,554,689	54,656,028	69,242,168

Kaynak: TSB, 18.04.2020, tsb.gov.tr.

Milli Reasürans şirketinin açıkladığı verilere göre toplam prim üretimi 2018 yılına kıyasla 2019 yılında %26 oranında artmıştır. Toplam primin %64'ü yurt içinde gerçekleşirken, %36'sı yurt dışından sağlanmıştır. Sigorta şirketlerinin brüt prim üretimlerinin, geçen yıla göre %26,9 arttığı görülmüştür. Sabit fiyatlarıyla brüt primler 2018 yılına göre %18,19 oranında bir artış göstermiştir. Toplam primler içindeki hayat branşı payı 2018 yılında brüt prim üretimi %16,4 olarak gerçekleşirken, hayat dışı branşı brüt prim üretimi %83,6 olarak gerçekleşmiştir. 31.12.2019 itibarıyla hayat dışı brüt prim üretimi %21 oranının artarken, hayat dalı brüt prim üretimi ise %64 oranının artışla enflasyon üstünde büyüme gerçekleştirmiştir (HMB Piyasa Raporu, 2019).

Kişi başına ödenen primde ise önceki yıla göre %25 oranında bir artış gerçekleşmiş ve dolar bazında %5,3 artarken toplam primlerin gayri safi yurt içi hasıladaki payı %1,47'den %1,62'ye yükselmiştir. Sigortacılık Genel Müdürlüğü verilerine göre Türkiye'de faaliyet gösteren reasürans şirketlerinin brüt olarak hesaplanan primleri 2019 yılında bir önceki yıla kıyasla %26,7 oranında artmıştır. Sektörün bireysel emeklilik dağıtım kanalına ilişkin özet tablosu ise şu şekildedir;

Tablo 7: Bireysel Emeklilik Dağıtım Kanalı

Dağıtım Kanalına Göre Sözleşmeler	Sözleşme Adedi (2019)	Oran (%)
Bireysel Direkt Satış	4.508.987	55,0
Banka	2.306.221	28,1
Acente	824.995	10,1
Kurumsal Satış	297.774	3,6
Diğer	264.772	3,2

Kaynak: EGM, 12.04.2020, egm.org.tr

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

Tablo 6 incelendiğinde bireysel emeklilikte en yoğun kullanılan dağıtım kanalı sözleşme bazında %55'lik oranla bireysel direkt satışlardır. Sonrasında ise onu %28,1 pay ile bankalar, %10,1 pay ile de acenteler takip etmektedir

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmamızda belirtilen istatistiki bilgiler ve uygulanan politikalardan da anlaşılacağı üzere sigortacılık ve sigorta sektörü iktisadi hayatımızda oldukça önemli bir yere sahip olduğunu söyleyebiliriz. Hele ki, ekonomik faaliyet alanlarının her daim sürekli değişmesi ve genişlemesiyle birlikte güvenilir küresel ticaretin en kaçınılmaz unsurlarının başında gelmektedir.

Aynı zamanda, sigortacılık ve sigorta sektörü hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin finansal piyasaları yönünden de taşıdığı değer açısından oldukça önemlidir. Bu kapsamda, gelişmiş ülkeler bazında sigorta sektörü her ne kadar yüksek doyum noktasına erişmiş olsa da gelişen ve değişen toplumsal yapılar ve iş alanları yönünden söz konusu pazarın da istikrarlı bir şekilde büyüyeceği düşünülmektedir.

Bir ekonomik faaliyet alanı olarak sigorta sektörünün gelişmiş ve sanayileşmiş toplumlarda böylesine yaygınlaşmış olmasının başında iyi bir eğitimle birlikte oluşturulan toplumsal bilinç ve ticaretin güvenle içte ve dışta geliştirilmesinde ortaya çıkan risk algısının önemli bir payı bulunmaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler açısından da önemli olmasına rağmen, beklentilerin altında bir düzeyde sektörün gelişim gösterdiğini ifade edebiliriz. Bu ülkelerde toplumsal bilinçle birlikte risk algılarının kuvvetlenmesi ve ekonomik büyüme neticesinde ortaya çıkan ekonomik faaliyet hacminin artmasının doğal bir sonucu olarak sigortacılık sektörünün de giderek pazardan alacağı payın artacağı düşünülmektedir. Özellikle, gelişen ve değişen dinamikler sigortacılık sektörünün gelişiminde önemli bir etken olacaktır.

Ne var ki, gelişmekte olan ülkelerin makro ekonomik göstergelerinin olumlu ya da olumsuz yönde gösterdikleri değişimler sektör açısından oldukça önemlidir. Bir ekonomik krizle ya da enflasyonist bir olguyla karşılaşan ekonomik yapıda sektörel bazda olumsuz yönde etkileneceği kaçınılmazdır.

Sigorta sektörünün gelişimini olumsuz etkileyen enflasyon, toplumda paranın değerinin düşeceği algısı yarattığından insanları sabit primli poliçelerden uzak tutarken, sigortacılığın gelişimini de yavaşlatmaktadır. Primlerin enflasyona bağlı olarak yükselmesi sigortacılığın gelişme politikasını engellemektedir.

Dünyada en büyük pazar payına sahip olan ülke 2019 verilerine göre %39,10 pazar payı ile Amerika'dır. İkinci sırada ise %9,81 pazar payına sahip olan Çin bulunurken, üçüncü sırada %7,30 payıyla Japonya yer almaktadır. Türkiye ise 2019 yılında 10,933 ABD doları prim üretimi ve %0,17 oranında pazar payıyla 39.sırada yer almaktadır (Swiss Re, 2020:28). Türkiye'de yer alan sigortalıların pazar kapasitenin yüksek olması yabancı sermaye için büyüme imkânı sunan bir unsurdur. Bundan ötürü yabancı sermayeli şirketlerin varlığı giderek artmaktadır.

Türkiye'nin sermaye piyasasında sigortacılık sektörünün yerini artırılabilmesi için prim üretiminin gayri safi yurt içi hasıladaki payının artırılması gerekmektedir. Bu kapsamda baktığımız zaman sektörün GSYİH'ye %2

oranındaki penetrasyonu aynı gelire sahip ülkelere kıyasla düşük kaldığı görülmektedir (Tsb,08.09.2020, tsb.org.tr). Bu itibarla, ülkemizde risk algısına yönelik bilinçlenmeyle birlikte, sigortacılık sektörünün faaliyet alanlarına yönelik yeni açılımların desteklenmesi suretiyle sektörel payın arttırılabilmesi mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Uzun yıllardır devam eden Avrupa Birliği uyum süreci sigorta sektörüne getirilen belirli standartlar ve rekabet stratejileri ile sigorta bilincinin arttırılmasına yönelik katkı sağlamıştır. Ancak bu katkı toplumun bütün kesimlerine yeterli ölçüde yayılım gösteremediği için henüz yetersiz seviyededir. Türkiye’de özellikle son yıllarda Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası, Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası, Otobüs Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası, Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk Sigortası gibi birçok alanda devlet otoritesi ile sağlanmış zorunlu sigortacılık anlayışının yaygınlaştığı görülmektedir. Halbuki sigortacılık kamu değil, özel sektör eliyle yönetilen ve bireylerin tercihlerine bağlı bir sektör olmalıdır. Sektörün kendi dinamiklerinden uzaklaşarak devlet eliyle zorunluluk ilkesine yönelmesinin temel nedenini ise; rizikonun güvence altına alınmasının yeteri kadar önemsenmemesi olarak açıklamak mümkündür. Riziko güvencesinin önemini anlaşılması ve böylece sigortacılık bilincinin gelişim gösterebilmesinin çözümü ise toplumun tüm kesimlerine yayılmış bir sigortacılık kültürünün aşılması ile mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.

Bu hususta dile getirebileceğimiz bir başka olgu da pandemidir. Bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 virüsü, 1929 Dünya ekonomik krizinden bu yana yaşanan en derin durgunluğu tetiklemiştir. Virüsün yayılımını kontrol altına almak için uygulanan karantinalar nedeniyle kişisel etkileşimlerin azalması ve düşen ücret gelirlerinin sigorta primlerine yansması beklenmektedir. Ancak bu durum 2019 yılı için farklılık göstererek küresel primler, reel olarak %3 oranında büyüme göstermiştir. Fakat Covid-19 krizi 2020 ve sonrasındaki yıllarda sigorta pazarında yavaşlamaya ve daralmaya yol açması düşünülmektedir. Covid-19 salgını, gelecekteki iş kesintisi risklerinin azalması, küresel tedarik zincirlerinin yeniden yapılandırılması, yeni prim havuzlarının ortaya çıkması gibi paradigma değişikliklerin hızlanacağını göstermektedir. Ayrıca kişisel yaşamda ve iş hayatında dijitalleşme eğilimlerinin güçlendiği bu süreçte yeni sigorta ürün ve hizmetlerinin gelişiminin de hızlanacağı ön görülmektedir. Ayrıca, belirtmeliyiz ki, tıbbi alanda ve ilaç endüstrisine yönelik olarak da sigortacılık sektörünün son yaşananlar ışığında yeni açılımlar da bulunması sektörün ne denli önemli olduğunu göstermesi açısından bir fırsat taşıdığını söyleyebiliriz.

Bir diğer önemli husus, genç ve dinamik nüfus yapısına sahip olan ülkemizde girişimcilik kültürünün gelişimiyle birlikte yeni ve farklı alanlarda faaliyette bulunan şirketlerin kurulması ile sigortacılık sektörünün etkinliğinin artması söz konusu olabilecektir. Aynı zamanda, yeni iş alanlarının ekonomik hayata katılması istihdamın genişlemesine ve dolayısıyla sigortacılık sektörünün hem arz hem de talep yönünden olumlu etkilenebileceğini ifade edebiliriz.

Bu hususta değerlendirebileceğimiz bir başka konuda yatırımların en çok yapıldığı alanlardan birisi olan dijitalleşme ve teknolojinin etkin kullanımı ile sigortalının poliçelerine, sigorta gruplarına, hasar analizlerine ulaşımı kolaylaştırılarak hem daha hızlı hem de daha iyi hizmet vermeyi mümkün kılacaktır. Kısacası dijital ekonominin gereksinimlerine uygun bir sigortacılık

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

kültürünün teşvik edilmesi sektörün gelişimini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Ülkemiz açısından yapılabilecek bir diğer değerlendirme ise sigorta şirketlerinin ürün pazarlama ve dağıtım kanalı stratejilerini yeniden gözden geçirerek poliçelendirme maliyetlerinin azaltılması sektöre katkı sağlayacaktır. Dijitalleşme kanalları kullanılarak aracılık maliyeti, poliçe üretimi için yapılan genel masraflar internet, çağrı merkezi, faks gibi ürünlere ağırlık verilerek bu kanallar üzerinden çalışmaların yürütülmesi maliyetleri azaltacak ve şirketlerin daha verimli çalışmalarına katkı sağlayacaktır. Ayrıca, sektörün önemli bir parçası olan acenteler ve acente kültürünün gelişimi de sektörel etkiyi olumlu yönde arttıracaktır.

Son olarak ifade etmek gerekirse, Avrupa Birliği uyum sürecinde gerçekleştirilen yenilikler ve kurulan kuruluşların sigorta sektörüne olan güvenin artırılmasının yanı sıra olası risk ve kriz durumlarıyla karşılaşıldığında güçlü finansal yapıya sahip olmaları önem arz etmektedir. Bu nedenle sigortacılığın ana görevi olan güven esasının zedelenmemesi ve herhangi bir sermaye sorunu ile karşılaşmamak için sermaye yapılarının güçlendirilmesine yönelik tedbirlerin alınması ve sektörel denetimin titizlikle yürütülmesi önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Akın, Faruk ve Ece, Nalan (2010), "**Gelişmek ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Sigortacılık Sektörü: Türk Sigorta Sektörü Üzerine Bir Değerlendirme**", Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu Dergisi, Sayı:18, ss:69-81.
- Baştürk, Feride Hayırsever- Çakmak, Deniz- Demirtaş, Barış (2017), "**Sigortacılığa Giriş**", Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- Emeklilik Gözetim Merkezi (2019), "**Bireysel Emeklilik Dağıtım Kanalı**", <https://www.egm.org.tr/bilgi-merkezi/istatistikler>, Erişim Tarihi: 12.04.2020.
- European Commission (23 February 2016), "**The Insurance Distribution Directive Frequently Asked Questions**", Brussels.
- "**European Union Rules On Insurance Distribution**", https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/insurance-and-pensions/insurance-distribution_en, Erişim Tarihi: 30.08.2020.
- "**The Insurance Product Information Document**" https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/insurance-products/indexamp_en.htm (30.08.2020).
- European Insurance and Occupational Pension Authority, "**Mission and tasks**" <https://www.eiopa.europa.eu>, Erişim Tarihi: 30.08.2020.
- Güvel, Enver Alper ve Güvel, Afıtap Öndaş (2018), "**Sigortacılık**", Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı (2019), "**Sigortacılık ve Özel Emeklilik Raporları**", <https://www.hmb.gov.tr/sigortacilik-ve-ozel-emeklilik-raporlari>, Erişim Tarihi: 18.04.2020.
- "**Sigortacılık ve Özel Emeklilik İstatistikleri**", <https://www.hmb.gov.tr/sigortacilik-ve-ozel-emeklilik-istatistikleri>, Erişim Tarihi: 03.05.2020.
- Insurance Information Institute, 2020. "**Brief History**", <https://www.iii.org/publications/insurance-handbook/brief-history> Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- Kahya, Fatih (2010), "**Osmanlı Devleti'nde Sigortacılık**", Libra Yayınları, İstanbul, ss.30-50.
- KPMG (2018), "**Sektörel Bakış- 2018 Sigortacılık**", İstanbul.
- KPMG (2019), "**Sektörel Bakış- 2019 Sigortacılık**", İstanbul.
- Kaya, Feridun ve Kahya, Mehmet (2017), "**Sigorta ve Sigortacılık**", Beta Yayıncılık, İstanbul.
- KPMG (2020), "**Sektörel Bakış- 2019 Sigortacılık**", İstanbul.
- Milli Reasürans (2019), "**2019 Yılı Faaliyet Raporu**".
- Orhaner, Emine (2013), "**Sigortacılık**", Siyasal Kitapevi, Ankara, ss.51-353.
- Özüdoğru, Haşim (2017), "**Türkiye Sigortacılık Sektörünün Değerlendirilmesi**", Bankacılık ve Finansal Araştırma Dergisi, Cilt:4/1.
- Swiss Re (2018), World Insurance in 2017," **World Insurance in 2017: Solid, But Mature Life Markets Weigh On Growth**", No: 3/2018.
- World Insurance in 2018," **World Insurance: The Great Pivot East Continues**", No:3/2019.
- World Insurance in 2020, "**World Insurance: Riding Out The 2020 Pandemic Storm**", No:4/2020.

Araştırma Makalesi

DOI: 10.47147/ksuiibf.799597

Makale Geliş - Kabul Tarihi: 24.09.2020- 30.12.2020

- Taş Karaköy, Merve (2015), “**Dünya Sigorta Pazarında Türkiye'nin Yeri**”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:27, ss:133-148.
- Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketler Birliği (2007), “**Avrupa Birliği Sigorta Müktesebat Rehberi**”, İstanbul.
- Türkiye Sigorta Reasürans ve Emeklilik Şirketler Birliği (2019), “**Genel Sigorta Verileri**”, <https://www.tsb.org.tr/resmi-istatistikler>, Erişim Tarihi: 18.04.2020.
- “**Satış Kanalı Bazında Primler**”, <https://www.tsb.org.tr/Document/istatistikler>, Erişim Tarihi: 10.05.2020.
- Uygun, Dilara (2018), “**Sigortacılık: Özel Sigorta ve Sosyal Sigorta**”, Umud Dağıtım Yayınları, İstanbul.
- Umut, Muharrem (2019), “**AB Üyelik Sürecinde Türk Sigortacılık Piyasasının Mevcut Gelişmişliği ve Artırılmasına İlişkin Politika Önerileri**”, 3.Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, Sayı:54/1, ss:222-242.
- Vaughan, Emmett (1995), “**Essential of Insurance a Risk Management Perspective**”, New York: John Wiley & Sons Inc.
- Yazıcı, Selamettin (2006), “**OECD Sigortacılık Pazarı İçinde Türkiye'nin Yeri**”, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi Sayı:20, <http://www.mfa.gov.tr>, Erişim Tarihi: 04.05.2020.
- Yıldırım, İsmail ve Çakar, Recep (2015), “**A Study On The Factors Affecting The Insurance Company Preferences Of Insurance Agencies In Turkey**”, International Journal Of Business And Management Studies, No:7.
- Worley, Schilling & Randall Insurance, 2020. “**How Insurance Began: 3000 Years of History**”, <http://wsrinsurance.com/how-insurance-began-3000-years-of-history/>, Erişim Tarihi: 17.05.2020.